ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 15. marca 2007 *

Obsah

Okolnosti predchádzajúce sporu ..... I - 2377

Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok ..... I - 2380

Návrhy účastníkov konania ..... I - 2387

O odvolaní ..... I - 2388

O prvom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení vylučujúceho účinku sporných systémov prémií Súdom prvého stupňa ..... I - 2390

O prvej časti prvého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa kritéria umožňujúceho posúdiť prípadný vylučujúci účinok sporných systémov prémií ..... I - 2390

— Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2390

— Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2395

O druhej časti prvého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa posúdenia relevantnosti objektívneho hospodárskeho odôvodnenia sporných systémov prémií Súdom prvého stupňa ..... I - 2403

— Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2403

— Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2404

O druhom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa neskúmal pravdepodobné účinky provízií poskytovaných BA ani nezohľadnil dôkazy preukazujúce, že provízie priznané BA nemali žiaden skutočný účinok na konkurenčné letecké spoločnosti ..... I - 2407

Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2407

Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2408

O treťom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa neskúmal, či bol postup BA uskutočnený „na úkor spotrebiteľov“ v zmysle článku 82 druhého odseku písm. b) ES ..... I - 2410

Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2410

Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2411

* Jazyk konania: angličtina.

O štvrtom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa nesprávne dospel k záveru, že nový systém prémií za dosiahnutý výsledok mal rovnaký účinok ako obchodné dohody napriek rozdielu vzťahujúcemu sa na dĺžku trvania zohľadňovaného obdobia, a na neexistencii analýzy a vyčíslenia účinkov sporných systémov prémií na konkurentov BA ..... I - 2412

O prvej časti štvrtého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa odlišností medzi obchodnými dohodami a novým systémom prémií za dosiahnutý výsledok ... I - 2412

— Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2412

— Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2413

O druhej časti štvrtého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa požiadaviek v súvislosti s dôkazom vylučujúceho účinku sporných systémov prémií ..... I - 2414

— Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2414

— Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2416

O piatom odvolacom dôvode založenom na skutočnosti, že Súd prvého stupňa nesprávne uplatnil článok 82 druhý odsek písm. c) ES v súvislosti s posúdením diskriminačného účinku sporných systémov prémií voči cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve ..... I - 2417

Argumentácia účastníkov konania ..... I - 2417

Posúdenie Súdnym dvorom ..... I - 2419

— O prvej časti piateho odvolacieho dôvodu týkajúcej sa rovnakej povahy plnení cestovných kancelárií ..... I - 2420

— O druhej časti piateho odvolacieho dôvodu týkajúcej sa požiadaviek na zistenie znevýhodnenia v hospodárskej súťaži ..... I - 2421

O trovách ..... I - 2424

Vo veci C-95/04 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora, podané 25. februára 2004,

British Airways plc, so sídlom vo Waterside (Spojené kráľovstvo), v zastúpení: R. Subiotto, solicitor, R. O'Donoghue, barrister, a W. Wood, QC,

odvolateľ,

ďalší účastníci konania:

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: P. Oliver, A. Nijenhuis a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

Virgin Atlantic Airways Ltd, so sídlom v Crawley (Spojené kráľovstvo), v zastúpení: J. Scott, solicitor, C. West, barrister, a N. Green, QC,

vedľajší účastník konania v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas (spravodajca), sudcovia A. Borg Barthet a J. Malenovský,

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: H. von Holstein, zástupca tajomníka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. decembra 2005,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 23. februára 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 British Airways plc (ďalej len „BA") svojím odvolaním navrhujú zrušiť rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev zo 17. decembra 2003, British Airways/Komisia (T-219/99, Zb. s. II-5917, ďalej len „napadnutý rozsudok"), ktorým

sa zamietla ich žaloba smerujúca k zrušeniu rozhodnutia Komisie 2000/74/ES zo 14. júla 1999 týkajúceho sa konania podľa článku 82 Zmluvy ES (IV/D-2/34.780 Virgin/British Airways, Ú. v. ES L 30, 2000, s. 1, ďalej len „sporné rozhodnutie"), ktorým sa BA uložila pokuta vo výške 6,8 milióna eur za zneužitie dominantného postavenia na trhu služieb cestovných kancelárií v Spojenom kráľovstve sprostredkujúcich leteckú dopravu.

Okolnosti predchádzajúce sporu

2 Skutkové okolnosti tohto sporu, ktoré vyplývajú zo spisu predloženého Súdu prvého stupňa a sú vyjadrené v bodoch 4 až 19 napadnutého rozsudku, možno zhrnúť nasledujúcim spôsobom.

3 BA, ktoré sú najväčšou leteckou spoločnosťou Spojeného kráľovstva, uzavreli s cestovnými kanceláriami usadenými na území tohto členského štátu a akreditovanými International Air Transport Association (IATA) dohody, podľa ktorých im vzniká nárok na základnú províziu z predaja leteniek na lety uskutočňované BA (ďalej len „letenky BA"), s ktorými tieto kancelárie obchodujú, pričom tieto dohody obsahovali tiež tri samostatné systémy finančnej motivácie: „obchodné dohody", „svetové dohody" a následne „systém prémií za dosiahnutý výsledok", ktoré sa uplatňovali od 1. januára 1998.

4 Obchodné dohody umožňovali niektorým cestovným kanceláriám, konkrétne tým, ktoré uskutočňovali ročný predaj leteniek BA vo výške viac ako 500 000 GBP, aby

k základnej provízii dostávali ďalšiu odmenu, najmä prémiu za dosiahnutý výsledok vypočítanú podľa sadzobníka zvyšovania prémií určeného v závislosti od vývoja príjmov z predaja leteniek BA uskutočneného cestovnou kanceláriou, ktorého podmienkou bol ročný nárast tohto predaja.

5 Dňa 9. júla 1993 Virgin Atlantic Airways Ltd (ďalej len „Virgin") podali Komisii Európskych spoločenstiev sťažnosť týkajúcu sa najmä týchto obchodných dohôd.

6 Komisia rozhodla o začatí konania týkajúceho sa týchto dohôd a 20. decembra 1996 prijala oznámenie o výhradách smerujúce proti BA. Ústne pripomienky BA boli vypočuté v rámci vypočutia účastníka konania, ktoré sa konalo 12. novembra 1997.

7 Druhý typ motivačných dohôd, teda „svetové dohody", bol uzavretý s troma cestovnými kanceláriami, ktorým umožňoval poberať dodatočné provízie vypočítané na základe rastu podielu BA na ich celosvetovom predaji.

8 Dňa 17. novembra 1997 zaslali BA všetkým cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve list, v ktorom vysvetlili možnosti tretieho typu motivačných dohôd, konkrétne nového systému prémií za dosiahnutý výsledok.

9 Na základe tohto systému sa základná provízia zo všetkých leteniek BA znížila na 7 % (kým predtým bola výška provízie z predaja medzinárodných leteniek 9 % a z predaja leteniek na lety vnútri Spojeného kráľovstva 7,5 %), pričom však každá cestovná kancelária mohla získať dodatočnú províziu až do výšky 3 % v prípade medzinárodných leteniek a až do výšky 1 % v prípade leteniek na vnútroštátne lety. Výška dodatočnej pohyblivej zložky závisela od vývoja výsledkov dosiahnutých cestovnými kanceláriami pri predaji leteniek BA. Tieto výsledky sa merali porovnaním celkových príjmov z leteniek BA vydaných cestovnou kanceláriou počas určeného kalendárneho mesiaca s obdobnými príjmami dosiahnutými v rovnakom mesiaci predchádzajúceho roku. Táto dodatočná pohyblivá zložka sa stala splatnou vtedy, ak pomer medzi príjmami dosiahnutými v určenom období a príjmami dosiahnutými v referenčnom období dosiahol 95 %, a jej maximálna úroveň bola dosiahnutá, ak tento pomer zodpovedal 125 %.

10 Dňa 9. januára 1998 podali Virgin doplňujúcu sťažnosť týkajúcu sa tohto nového systému prémií za dosiahnutý výsledok. Dňa 12. marca 1998 prijala Komisia dodatočné oznámenie o výhradách týkajúce sa tohto systému.

11 Dňa 14. júla 1999 vydala Komisia sporné rozhodnutie, v ktorom v bode č. 96 jeho odôvodnenia uviedla, že BA tým, že uplatňovali obchodné dohody a nový systém prémií za dosiahnutý výsledok (spolu ďalej len „sporné systémy prémií") vo vzťahu k cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve, zneužili svoje dominantné postavenie, ktoré majú v tomto členskom štáte na trhu služieb cestovných kancelárií sprostredkujúcich leteckú dopravu. Predmetom a následkom tohto zneužitia bolo vytlačenie konkurentov BA z trhov leteckej dopravy v Spojenom kráľovstve prostredníctvom odmenenia vernosti cestovných kancelárií a uskutočnenia diskriminácie medzi nimi.

Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok

12 Návrhom doručeným do kancelárie Súdu prvého stupňa 1. októbra 1999 podali BA žalobu smerujúcu k zrušeniu sporného rozhodnutia.

13 Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol žalobu BA proti spornému rozhodnutiu.

14 Na podporu svojej žaloby BA uviedli osem žalobných dôvodov založených na nedostatku právomoci Komisie, na porušení zásady zákazu diskriminácie, na nesprávnom vymedzení sektorového a geografického relevantného trhu, na neexistencii súvislosti medzi údajne dotknutými sektorovými trhmi, na prijatí sporného rozhodnutia na nesprávnom právnom základe, na neexistencii dominantného postavenia, na neexistencii zneužitia dominantného postavenia a nakoniec na neprimeranosti výšky pokuty.

15 Toto odvolanie sa týka len siedmeho žalobného dôvodu. Týmto žalobným dôvodom založeným na neexistencii zneužitia dominantného postavenia BA namietali proti tvrdeniu Komisie, podľa ktorého sporné systémy prémií spôsobili diskrimináciu medzi cestovnými kanceláriami usadenými v Spojenom kráľovstve a mali vylučovací účinok vo vzťahu ku konkurenčným leteckým spoločnostiam.

16 Po prvé, Súd prvého stupňa v súvislosti s diskriminačnou povahou týchto systémov v bode 233 napadnutého rozsudku pripomenul, že zneužívanie dominantného postavenia môže spočívať v uplatňovaní nerovnakých podmienok voči obchodným partnerom pri rovnakých plneniach, čím sú títo partneri v hospodárskej súťaži znevýhodnení, tak ako to stanovuje článok 82 druhý odsek písm. c) ES.

17 V nasledujúcom bode tohto rozsudku Súd prvého stupňa dospel k záveru, že zvýšenie sadzieb provízií vyplácaných BA sa uplatňovalo nielen na letenky BA predané po splnení cieľa predajov, ale na všetky letenky BA, ktoré cestovná kancelária predala počas zohľadňovaného obdobia. V nadväznosti na to dospel Súd prvého stupňa v bode 236 tohto rozsudku k záveru, že sporné systémy prémií tým, že rôzne odmeňovali rovnaké služby poskytované počas rovnakého obdobia, skresľovali úroveň odmien dosahovaných cestovnými kanceláriami vo forme provízií vyplácaných BA.

18 V bode 238 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol, že tieto diskriminačné podmienky odmeňovania mali vplyv na schopnosť cestovných kancelárií usadených v Spojenom kráľovstvo navzájom si konkurovať v rámci poskytovania služieb cestovných kancelárií sprostredkujúcich leteckú dopravu cestujúcim a vyvolať u konkurenčných leteckých spoločností dopyt po takýchto službách.

19 V bode 240 tohto rozsudku dospel Súd prvého stupňa k záveru, že Komisia oprávnene dospela k zisteniu, že sporné systémy prémií predstavujú v prípade BA zneužitie dominantného postavenia na trhu služieb cestovných kancelárií v Spojenom kráľovstve sprostredkujúcich leteckú dopravu, a to tým, že majú

diskriminačné účinky voči cestovným kanceláriám usadeným v tomto členskom štáte, a preto niektoré z nich v hospodárskej súťaži znevýhodňujú v zmysle článku 82 druhého odseku písm. c) ES.

20 Po druhé, Súd prvého stupňa v bodoch 245 a 246 napadnutého rozsudku v súvislosti s vylučovacím účinkom vo vzťahu k leteckým spoločnostiam, ktoré sú konkurentmi BA, vyplývajúcim z účinkov vernostného vzťahu, ktorý je dôsledkom sporných systémov prémií, pripomenul, že podľa judikatúry Súdneho dvora sa systémy množstevných zliav, ktoré sa viažu výlučne na objem nákupov uskutočnených u jedného dominantného výrobcu, síce vo všeobecnosti považujú za systémy, ktoré nemajú za účinok zabrániť v rozpore s článkom 82 ES zásobovaniu zákazníkov tohto výrobcu u jeho konkurentov, ale systém zliav viažuci sa na dosiahnutie cieľa nákupov, ktorý takýto výrobca uplatňuje, porušuje tento článok (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. novembra 1983, Michelin/Komisia, 322/81, Zb. s. 3461, bod 71).

21 V bode 270 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol, že s cieľom určiť, či BA zneužili svoje dominantné postavenie, keď voči cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve uplatnili sporné systémy prémií, je potrebné skúmať ich podmienky, ako aj spôsoby poskytovania prémií a posúdiť, či účelom týchto prémií bolo prostredníctvom zvýhodnenia, ktoré nebolo odôvodnené žiadnym plnením hospodárskej povahy, odobrať alebo obmedziť cestovným kanceláriám možnosť predávať svoje služby leteckým spoločnostiam podľa vlastného výberu, a tým brániť prístupu leteckých spoločností, ktoré sú konkurentmi BA, na trh služieb cestovných kancelárií v Spojenom kráľovstve sprostredkujúcich leteckú dopravu.

22 Súd prvého stupňa sa v bode 271 napadnutého rozsudku domnieval, že v prejednávanej veci je potrebné určiť, či sporné systémy prémií mali na cestovné

kancelárie usadené v Spojenom kráľovstve vernostný účinok, prípadne, či tieto systémy spočívali na hospodársky odôvodnenom protiplnení.

23 Súd prvého stupňa v prvom rade v bodoch 272 a 273 tohto rozsudku dospel v súvislosti s vernostným účinkom sporných systémov prémií k záveru, že takýto účinok existuje, a to z dvoch dôvodov. Na jednej strane sa vzhľadom na ich rastúcu povahu, ktorá má značne citeľný účinok na rozpätie prémie, mohli sadzby zvýšenia provízie z obdobia na obdobie zvyšovať exponenciálnym spôsobom. Na druhej strane Súd prvého stupňa usúdil, že o čo viac boli príjmy z predaja leteniek BA vyššie počas referenčného obdobia, o to podstatnejší bol finančný postih cestovných kancelárií vo forme neprimeraného zníženia sadzby prémií za dosiahnutý výsledok v prípade zníženia tohto predaja, aj keď nepatrného, počas obdobia zohľadňovaného vo vzťahu k tomuto referenčnému obdobiu.

24 Navyše v súvislosti s námietkou BA, podľa ktorej sporné systémy prémií nebránili ich konkurentom, aby uzavreli podobné zmluvy s cestovnými kanceláriami usadenými v Spojenom kráľovstve, Súd prvého stupňa v bode 277 napadnutého rozsudku pripomenul, že počet leteniek BA predaných týmito cestovnými kanceláriami v rámci všetkých leteckých spojení s odletom alebo príletom na letiská, ktoré sa nachádzajú v tomto členskom štáte, nemenne predstavoval násobok tak predaja leteniek uskutočneného ktorýmkoľvek z piatich hlavných konkurentov BA, ako aj ich celkového spoločného predaja. Súd prvého stupňa z toho v bode 278 tohto rozsudku vyvodil, že po právnej stránke sa dostatočne preukázalo, že konkurenčné podniky neboli spôsobilé dosiahnuť v Spojenom kráľovstve také príjmy, ktoré by mohli predstavovať dostatočne veľké finančné zázemie na to, aby mohli účinne zaviesť systém prémií porovnateľný so spornými systémami prémií, ktorý by bol schopný čeliť vylučovaciemu účinku týchto systémov.

25 V druhom rade Súd prvého stupňa v súvislosti s otázkou, či sporné systémy prémií spočívajú na hospodársky odôvodnenom protiplnení v bode 279 napadnutého rozsudku, pripomenul, že existencia dominantného postavenia nebráni podniku v takomto postavení uskutočniť v rozumnej miere také činnosti, ktoré považuje za primerané na ochranu svojich vlastných obchodných záujmov v prípade, že sú ohrozené. V bode 280 tohto rozsudku však upresnil, že na to, aby bola ochrana konkurenčného postavenia takéhoto podniku legitímna, musí vychádzať z kritérií hospodárskej výkonnosti.

26 V bode 281 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa rozhodol, že BA nepreukázali, že vernostný účinok sporných systémov prémií spočíval na hospodársky odôvodnenom protiplnení. V bodoch 282 a 283 tohto rozsudku v tomto ohľade uviedol, že keďže splnenie cieľov zvýšenia predaja leteniek BA cestovnými kanceláriami usadenými v Spojenom kráľovstve malo za následok uplatnenie vyššej sadzby provízie nielen na letenky BA predané po splnení týchto cieľov, ale na všetky letenky BA, ku ktorých predaju došlo v zohľadňovanom období, nemalo toto dodatočné odmenenie týchto kancelárií žiadnu objektívnu súvislosť s protiplnením, ktorým bol pre BA predaj ďalších leteniek.

27 Navyše Súd prvého stupňa v bode 285 tohto rozsudku uviedol, že ak by aj ktorákoľvek letecká spoločnosť mala skôr záujem predávať ďalšie letenky na svoje lety, ako ponechať miesta neobsadené, zvýhodnenie, ktoré by predstavovala lepšia úroveň naplnenia lietadiel by bolo v tomto prípade značne zmenšené z dôvodu nárastu nákladov BA v podobe zvýšenia odmeny cestovnej kancelárie, ktorá pristúpila k spätnému uplatneniu zvýšenej provízie.

28 Preto Súd prvého stupňa v bodoch 286 až 288 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že sporné systémy prémií je nutné z dôvodu, že nespočívajú na

hospodársky odôvodnenom protiplnení, považovať za smerujúce výlučne k odmeneniu nárastu predaja leteniek BA z obdobia na obdobie a v nadväznosti na to k upevneniu vernostného vzťahu cestovných kancelárií usadených v Spojenom kráľovstve voči BA. V dôsledku toho tieto systémy bránia leteckým spoločnostiam, ktoré sú konkurentmi BA, aby vstúpili na britský trh služieb cestovných kancelárií sprostredkujúcich leteckú dopravu alebo rozšírili svoje pôsobenie na ňom, a tým sú prekážkou udržania existujúcej úrovne hospodárskej súťaže a rozvoja tejto súťaže na uvedenom trhu.

29 Súd prvého stupňa okrem toho v bode 290 tohto rozsudku zdôraznil, že BA na pojednávaní pripustili, že neexistovala priama súvislosť medzi prípadnými úsporami realizovanými vďaka predaju ďalších leteniek BA, ku ktorému došlo po splnení cieľov predaja, a zvýšením sadzieb provízií, ktoré boli z tohto dôvodu vyplatené cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve.

30 Nakoniec v bode 293 tohto rozsudku Súd prvého stupňa zamietol tvrdenie BA, podľa ktorého Komisia nepreukázala, že sporné systémy prémií mali vylučujúci účinok. V tomto ohľade Súd prvého stupňa na jednej strane uviedol, že na účely preukázania porušenia článku 82 ES nie je nutné preukázať, že posudzované zneužitie má konkrétny účinok na dotknuté trhy, postačuje totiž, ak sa preukáže, že zneužívajúce správanie podniku v dominantnom postavení smeruje k obmedzeniu hospodárskej súťaže.

31 V nasledujúcom bode napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol, že sporné systémy prémií nielenže mohli mať obmedzujúci účinok na trhy služieb cestovných

kancelárií sprostredkujúcich leteckú dopravu a na leteckú dopravu v Spojenom kráľovstve ako takú, ale aj to, že Komisia konkrétnym spôsobom preukázala obmedzujúci účinok sporných postupov na uvedených trhoch.

32 V tomto ohľade Súd prvého stupňa uviedol, po prvé, že keďže v období, keď došlo k inkriminovaným skutočnostiam, bolo 85 % všetkých predaných leteniek v Spojenom kráľovstve predaných prostredníctvom cestovných kancelárií, správanie BA na trhu služieb cestovných kancelárií v tomto členskom štáte sprostredkujúcich leteckú dopravu „nemohlo nemať vylučujúci účinok z britských trhov leteckej dopravy na úkor konkurenčných leteckých spoločností“ (bod 295 napadnutého rozsudku). Po druhé, Súd prvého stupňa sa domnieval, že „ak sa podnik v dominantnom postavení skutočne dopustí takého postupu, ktorý má na jeho konkurentov vylučujúci účinok, okolnosť, že očakávaný výsledok sa nedosiahne, nestačí na vyvrátenie označenia tohto postupu za zneužitie dominantného postavenia v zmysle článku 82 ES“ (bod 297 tohto rozsudku).

33 Nakoniec v bode 298 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa rozhodol, že zvýšenie trhového podielu niektorých konkurentov BA — v absolútnych hodnotách obmedzené zvýšenie vzhľadom na skromnosť ich pôvodných trhových podielov — neznamená, že postup BA nemal žiaden účinok, pretože v prípade, že by k nemu nedošlo, „sa možno domnievať, že trhové podiely jeho konkurentov by sa mohli zväčšiť podstatnejším spôsobom“.

34 Súd prvého stupňa z toho teda v bode 300 napadnutého rozsudku vyvodil, že siedmy žalobný dôvod sa musí zamietnuť.

Návrhy účastníkov konania

35 BA navrhujú, aby Súdny dvor:

— úplne alebo čiastočne zrušil napadnutý rozsudok,

— zrušil alebo znížil výšku pokuty vyplývajúcu zo sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom to v rámci výkonu svojej diskrečnej právomoci považuje za primerané,

— prijal všetky ostatné opatrenia, ktoré považuje za primerané,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

36 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

— zamietol odvolanie ako celok,

— zaviazal BA na náhradu trov konania vynaložených Komisiou v tomto konaní.

37 Virgin navrhujú, aby Súdny dvor:

— vyhlásil odvolanie za neprípustné alebo v každom prípade za zjavne nedôvodné a zamietol ho odôvodneným uznesením podľa článku 119 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

— subsidiárne, zamietol odvolanie a potvrdil napadnutý rozsudok ako celok,

— v každom prípade, zaviazal BA na náhradu trov odvolacieho konania vrátane trov konania vynaložených Virgin.

O odvolaní

38 Na podporu svojho odvolania BA uvádzajú päť odvolacích dôvodov založených na:

— nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa pri posúdení vylučujúceho účinku sporných systémov prémií uplatnil nesprávne

kritérium a dospel k záveru, že tieto systémy neboli objektívne hospodársky odôvodnené,

— nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa nezohľadnil dôkazy preukazujúce, že provízie priznané BA nemali žiaden skutočný účinok na ich konkurentov,

— nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa neskúmal, či bol sporný postup uskutočnený „na úkor spotrebiteľov" v zmysle článku 82 druhého odseku písm. b) ES,

— nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa nesprávne dospel k záveru, že nový systém prémií za dosiahnutý výsledok mal rovnaký účinok ako obchodné dohody napriek rozdielu vzťahujúcemu sa na dĺžku trvania zohľadňovaného obdobia a že ani neanalyzoval, ani nevyčíslil účinky tohto systému na konkurentov BA,

— nesprávnom uplatnení článku 82 druhého odseku písm. c) ES v súvislosti s posúdením diskriminačného účinku sporných systémov prémií voči cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve.

O prvom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení vylučujúceho účinku sporných systémov prémií Súdom prvého stupňa

39 V rámci tohto odvolacieho dôvodu BA namietajú proti zisteniam uvedeným v bodoch 270 až 298 napadnutého rozsudku, podľa ktorých prémie priznané BA na jednej strane majú „vernostný účinok", a teda aj vylučovací účinok, a na druhej strane nie sú odôvodnené z hospodárskeho hľadiska.

O prvej časti prvého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa kritéria umožňujúceho posúdiť prípadný vylučujúci účinok sporných systémov prémií

— Argumentácia účastníkov konania

40 BA v prvom rade tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď sporné systémy prémií posúdil podľa nesprávneho kritéria, konkrétne podľa kritéria týkajúceho sa vernostného účinku uvedených systémov.

41 Podľa BA článok 82 ES zakazuje podniku v dominantnom postavení len použitie odlišných prostriedkov od tých, ktorými sa spravuje bežná súťaž výrobkov a služieb

poskytovaných hospodárskymi subjektmi, alebo použitie iných metód, ako je hospodárska súťaž na základe zásluh, do ktorej patrí legitímna cenová hospodárska súťaž. Do oblasti tejto legitímnej súťaže patrí aj sloboda podniku poskytnúť svojim obchodným partnerom vyššie zľavy, ako im poskytujú jeho konkurenti.

42 Súd prvého stupňa však pri svojom skúmaní vernostného účinku sporných systémov prémií nerozlišoval medzi vernosťou zákazníkov vyplývajúcou z najštedrejšej provízie a najnižších cien a vernosťou zákazníkov spôsobenou protisúťažnými alebo vylučujúcimi postupmi, ktoré vytláčajú konkurentov tým, že im spôsobujú ťažkosti alebo vytvárajú umelé prekážky.

43 Podľa BA z nejednoznačnosti konceptu „prehlbovania vernostného vzťahu" použitého Súdom prvého stupňa vyplýva, že bolo prakticky nevyhnutné odsúdiť sporné systémy prémií, pokiaľ mali vernostný účinok v tom zmysle, že provízie boli pre cestovné kancelárie štedrejšie a zaujímavejšie.

44 Takýto prístup Súdu prvého stupňa je nezlučiteľný s judikatúrou Súdneho dvora. BA sa totiž domnievajú, že z rozsudkov z 13. februára 1979, Hoffmann-La Roche/Komisia (85/76, Zb. s. 461), a Michelin/Komisia, už citovaného, vyplýva, že poskytnutie vyšších provízií podnikom majúcim dominantné postavenie možno považovať za zneužitie len v prípade, ak je podmienené tým, že zmluvný partner bude povinný *de iure* alebo *de facto* obchodovať výlučne alebo predovšetkým s týmto podnikom, alebo ak obmedzuje možnosť zmluvného partnera slobodne si vybrať podnik, s ktorým chce obchodovať. Tieto rozsudky však, práve naopak, neodsúdili poskytnutie vyšších provízií z celkového predaja v prípade prekročenia určitej

úrovne, pretože aj keď vyššia provízia silne podnecuje zmluvného partnera, aby viac predával výrobky podniku v dominantnom postavení, nevyplýva z nej, že tento zmluvný partner súhlasil s čímkoľvek, čo je v rozpore s hospodárskou súťažou, a nebráni tomu, aby konkurenčné podniky poskytli akýkoľvek typ provízií, ktoré považujú za vhodné.

45 BA sa domnievajú, že takéto rozlišovanie má zásadnú povahu. Štedrá provízia je jednoducho len formou cenovej súťaže s výnimkou prípadu, že by bola podmienená tým, aby druhá strana obchodovala výlučne (alebo predovšetkým) s podnikom v dominantnom postavení, alebo prípadu, keď by obmedzovala odbyt tovarov alebo služieb jeho konkurentov.

46 Podľa BA mal Súd prvého stupňa na rozlíšenie medzi legitímnou cenovou súťažou a nezákonným protisúťažným alebo vylučujúcim správaním uplatniť článok 82 druhý odsek písm. b) ES, podľa ktorého postupy tvoriace zneužitie dominantného postavenia môžu spočívať najmä v obmedzovaní výroby, odbytu alebo technického rozvoja na úkor spotrebiteľov. Preto mal overiť, či BA skutočne obmedzovali odbyt služieb konkurenčných leteckých spoločností a či sa tak dialo na úkor spotrebiteľov.

47 Podľa BA totiž takéto obmedzenie odbytu služieb konkurentov prostredníctvom podniku v dominantnom postavení predpokladá viac ako len jednoduché priznanie štedrých prémií. Do úvahy prichádza len v dvoch situáciách, pričom k žiadnej z nich v prejednávanej veci nedošlo, a to:

— v prípade, keď je poskytnutie prémií podmienené tým, že príjemca obchoduje výlučne alebo predovšetkým s podnikom v dominantnom postavení, alebo

— v prípade, keď si príjemca prémií nemôže slobodne vybrať medzi podnikom majúcim dominantné postavenie a jeho konkurentmi. O takýto prípad by išlo vtedy, ak by takýto príjemca mohol očakávať dosiahnutie zisku len prostredníctvom prevažujúceho obchodného vzťahu s podnikom v dominantnom postavení alebo ak by takýto podnik uskutočňoval nezákonnú cenovú súťaž („predátorské ceny") a jeho konkurenti by nemohli takémuto tlaku odolávať.

48 Okrem týchto situácií článok 82 druhý odsek písm. b) ES zakazuje len to, aby podnik v dominantnom postavení prijal určitú obchodnú politiku v oblasti cien, služieb alebo provízií výlučne z dôvodu, že jeho konkurenti považujú za ťažké alebo nemožné prispôsobiť sa jej.

49 BA nakoniec tvrdia, že z dôvodu určitých odlišností by sa judikatúra už citovaného rozsudku Michelin/Komisia nemala na prejednávanú vec uplatňovať. V tomto ohľade tvrdia, že cestovné kancelárie boli na rozdiel od predajcov podniku Michelin prostredníctvom BA vopred a písomne informované o prahových hodnotách a zvýšení percentuálneho podielu na províziách, že neprišli o zisk, ak nedostali províziu zvýšenú zo strany BA, pretože všetky cestovné kancelárie dostávali základnú províziu za akýchkoľvek okolností a že BA na ne nevyvíjali žiaden tlak, aby splnili ciele, od ktorých záviselo poskytnutie zvýšenej provízie. Podľa BA, jediným dôsledkom pre cestovné kancelárie spojeným s nesplnením týchto cieľov bola strata možnosti získať vyššiu sadzbu provízie. V tomto prípade však nejde o zneužitie.

50 Komisia a Virgin naopak spoločne tvrdia, že na posúdenie vylučujúceho účinku sporných systémov prémií Súd prvého stupňa uplatnil správne kritériá, ktoré sú v súlade s judikatúrou a najmä s už citovanými rozsudkami Hoffmann-La Roche/Komisia a Michelin/Komisia.

51 Už citovaný rozsudok Michelin/Komisia je podľa Komisie v súvislosti s touto vecou mimoriadne relevantný. Tento rozsudok sa týka zliav, ktoré sa na jednej strane viažu na podmienku dosiahnutia istých množstevných cieľov vypočítaných vo vzťahu k predchádzajúcemu obdobiu predaja a na druhej strane sa uplatňuje na všetok predaj uskutočnený počas dotknutého obdobia a nielen na predaj uskutočnený po splnení cieľa.

52 O rovnaký prípad ide aj pri sporných systémoch prémií, keďže prémie poskytované cestovným kanceláriám, ktoré dosiahli množstevné ciele, sa počítali z ich celkového predaja a nielen z leteniek predaných po dosiahnutí týchto cieľov. Súd prvého stupňa správne označil túto osobitosť ako „citeľný účinok na rozpätie prémie" z dôvodu, že len čo bola cestovná kancelária na dosah od splnenia týchto cieľov, nemala záujem ponúkať letenky iných leteckých spoločností ako BA, pretože inak by nemusela získať zvýšenú províziu nielen za predaj uskutočnený po splnení cieľa, ale za celkový predaj leteniek BA uskutočnený počas dotknutého obdobia. Preto má predaj niekoľkých leteniek, niekedy len jednej ďalšej letenky, pre cestovnú kanceláriu násobiaci účinok vo vzťahu k odmene vyplývajúcej z celkového predaja leteniek BA uskutočneného v dotknutom období.

53 Komisia namieta proti tvrdeniu BA, podľa ktorého nemožno z dôvodu niekoľkých nepodstatných odlišností na prejednávanú vec uplatňovať závery už citovaného rozsudku Michelin/Komisia.

54 Najskôr uvádza, že obe veci majú spoločný základ. Systémy provízií vytvorené BA sú totiž rovnakej povahy ako zľavy, ktoré boli predmetom sporu v uvedenom rozsudku Michelin/Komisia, konkrétne, odmeňovali viac vernosť ako objem predaja. Nevyhnutným dôsledkom takýchto systémov je skutočnosť, že cestovná kancelária

si nemôže slobodne vybrať leteckú spoločnosť, s ktorou chce obchodovať, čo je práve postup, ktorý Súdny dvor odsúdil v uvedenom rozsudku.

55 Následne Komisia namieta proti tvrdeniu BA, podľa ktorého sa vec, v ktorej sa rozhodlo rozsudkom Michelin/Komisia, už citovaným, odlišuje od tejto veci v tom, že zisk predajcov závisel od Michelin, kým v prípade cestovných kancelárií obchodujúcich s BA v Spojenom kráľovstve, tomu tak nie je. Komisia preto tvrdí, že systémy provízií vytvorené BA umožňujú vykonávať značný tlak na cestovné kancelárie, keďže tie nebudú riskovať, že utrpia straty, ak nedosiahnu cieľ predaja. V skutočnosti chcú BA obmedziť dosah uvedeného už citovaného rozsudku Michelin/Komisia na veľmi obmedzený počet prípadov, a to napriek tomu, že tento rozsudok neobsahuje žiadnu skutočnosť, ktorá by podporila takúto analýzu.

56 Podľa Komisie a Virgin pri preskúmaní, ku ktorému pristúpil Súd prvého stupňa, nedošlo k žiadnemu nesprávnemu právnemu posúdeniu. Preto sa správne rozhodlo, že sporné systémy prémií mali vo vzťahu k cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve vernostný účinok z dôvodu ich vlastností skúmaných v bodoch 272 až 292 napadnutého rozsudku, že nespočívali na hospodársky odôvodnenom protiplnení, obmedzovali slobodu cestovných kancelárií obchodovať s ostatnými leteckými spoločnosťami, v dôsledku čoho spôsobovali vylučujúci účinok a mohli obmedzovať hospodársku súťaž.

— Posúdenie Súdnym dvorom

57 V súvislosti s výhradou založenou na tom, že Súd prvého stupňa pri posudzovaní zneužívajúcej povahy sporných systémov prémií nevychádzal, čo bolo nesprávne,

z kritérií článku 82 druhého odseku písm. b) ES, je potrebné zdôrazniť, že zoznam zneužití uvedený v článku 82 druhom odseku ES nie je vyčerpávajúci, v dôsledku čoho zneužitia, ktoré sú tam uvedené, sú len príkladmi zneužitia dominantného postavenia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. novembra 1996, Tetra Pak/Komisia, C-333/94 P, Zb. s. I-5951, bod 37). Podľa ustálenej judikatúry totiž vymenovanie zneužití obsiahnuté v tomto ustanovení nevyčerpáva všetky spôsoby zneužitia dominantného postavenia, ktoré Zmluva ES zakazuje (rozsudky z 21. februára 1973, Europemballage a Continental Can/Komisia, 6/72, Zb. s. 215, bod 26, a zo 16. marca 2000, Compagnie maritime belge transports a i./Komisia, C-395/96 P a C-396/96 P, Zb. s. I-1365, bod 112).

58 Z toho vyplýva, že zľavy a prémie poskytnuté podnikmi v dominantnom postavení môžu byť v rozpore s článkom 82 ES taktiež v prípade, ak nezodpovedajú žiadnemu príkladu uvedenému v druhom odseku tohto článku. Práve preto Súdny dvor pri zistení existencie vylučujúceho účinku vernostných zliav vychádzal v už citovaných rozsudkoch Hoffmann-La Roche/Komisia a Michelin/Komisia z článku 86 Zmluvy EHS (zmenený na článok 86 Zmluvy ES, teraz článok 82 ES) ako celku, a nie výlučne z jeho druhého odseku písm. b). Navyše v rozsudku zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia (40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, bod 523), týkajúcom sa vernostných zliav Súdny dvor výslovne odkazoval na článok 86 druhý odsek písm. c) Zmluvy EHS, podľa ktorého postupy predstavujúce zneužitie dominantného postavenia môžu spočívať najmä v uplatňovaní nerovnakých podmienok voči obchodným partnerom pri rovnakých plneniach, čím ich v hospodárskej súťaži znevýhodňujú.

59 Výhrada, podľa ktorej sa mal Súd prvého stupňa dopustiť nesprávneho právneho posúdenia tým, že nevychádzal z kritérií článku 82 druhého odseku písm. b) ES, preto nie je dôvodná.

60 Navyše sa nezdá, že by posúdenie vylučujúceho účinku sporných systémov prémií Súdom prvého stupňa vychádzalo z nesprávneho uplatnenia judikatúry Súdneho dvora.

61 Súdny dvor v už citovaných rozsudkoch Hoffmann-La Roche/Komisia a Michelin/Komisia konštatoval zneužívajúcu povahu istých zliav poskytnutých dvomi podnikmi v dominantnom postavení.

62 Prvý z týchto dvoch rozsudkov sa týkal zliav poskytnutých podnikom uskutočňujúcim výrobu alebo predaj vitamínov, ktorých poskytnutie sa vo väčšine času viazalo na podmienku, že zmluvný partner sa bude počas určeného obdobia v úplnom alebo podstatnom rozsahu svojej celkovej potreby niektorých vitamínov zásobovať od spoločnosti Hoffmann-La Roche. Súdny dvor považoval takýto systém zliav za zneužitie dominantného postavenia a stanovil, že poskytnutie vernostných zliav v snahe podnietiť kupujúceho, aby sa zásoboval výlučne od podniku v dominantnom postavení, je nezlučiteľné s cieľom neskreslenej hospodárskej súťaže na spoločnom trhu (rozsudok Hoffmann-La Roche/Komisia, už citovaný, bod 90).

63 Na rozdiel od uvedenej veci, v ktorej bolo rozhodnuté predchádzajúcim rozsudkom, vo veci, ktorá viedla k druhému spomínanému rozsudku, neboli zmluvní partneri spoločnosti Michelin povinní zásobovať sa úplne alebo čiastočne od tohto podniku. Napriek tomu sa ročné meniace sa zľavy poskytnuté týmto podnikom viazali na splnenie cieľov v tom zmysle, že na to, aby im tieto zľavy boli poskytnuté, museli zmluvní partneri dosiahnuť individualizované výsledky predaja. V tejto veci stanovil

Súdny dvor skupinu faktorov, ktoré ho viedli k tomu, že dotknutý systém zliav považoval za zneužitie dominantného postavenia. Tento systém spočíval predovšetkým na zohľadnení relatívne dlhého obdobia, konkrétne obdobia jedného roku, jeho fungovanie bolo vo vzťahu k zmluvným partnerom netransparentné a rozdiel v trhových podieloch spoločnosti Michelin a jej hlavných konkurentov bol značný (pozri v tomto zmysle rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný, body 81 až 83).

64 Na rozdiel od toho, čo tvrdia BA, z týchto dvoch rozsudkov nemožno vyvodiť, že prémie a zľavy poskytnuté podnikmi v dominantnom postavení majú povahu zneužitia len za tam opísaných okolností. Tak ako to vyjadrila generálna advokátka v bode 41 svojich návrhov, sporné systémy prémií je potrebné skúmať vo vzťahu k skutočnostiam, z ktorých Súdny dvor vychádzal a z ktorých možno vychádzať aj v takom prípade, akým je prejednávaná vec.

65 V tomto ohľade je už citovaný rozsudok Michelin/Komisia osobitne relevantný vo vzťahu k tejto veci, pretože sa týka systému zliav, ktoré závisia od dosiahnutia individuálnych cieľov predaja, pričom však nepredstavujú ani množstevné zľavy viažuce sa výlučne na objem predaja, ani vernostné zľavy v zmysle už citovaného rozsudku Hoffmann-La Roche/Komisia, keďže systém zavedený spoločnosťou Michelin neobsahoval zo strany predajcov žiaden záväzok výlučnosti alebo záväzok pokryť určité množstvo svojich potrieb prostredníctvom podniku v dominantnom postavení.

66 V súvislosti s uplatnením článku 82 ES na systém bonusov závisiacich od splnenia cieľov predaja z bodu 70 už citovaného rozsudku Michelin/Komisia vyplýva, že tento článok sa tým, že zakazuje zneužívanie dominantného postavenia na trhu v rozsahu,

v ktorom by to mohlo mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi, vzťahuje na správania, ktoré by mohli ovplyvniť štruktúru trhu, na ktorom je už stupeň hospodárskej súťaže oslabený najmä z dôvodu prítomnosti podniku majúceho takéto postavenie a ktoré by v dôsledku toho mohli byť prekážkou udržania stupňa hospodárskej súťaže, ktorý ešte na trhu existuje, alebo prekážkou rozvoja tejto hospodárskej súťaže použitím prostriedkov odlišujúcich sa od tých prostriedkov, ktorými sa riadi bežná súťaž výrobkov alebo služieb poskytovaných hospodárskymi subjektmi.

67 Na účely stanovenia, či podnik majúci dominantné postavenie tým, že uplatňoval taký systém zliav, ako je systém opísaný v bode 65 tohto rozsudku, toto svoje postavenie zneužil, Súdny dvor rozhodol, že je potrebné posúdiť všetky okolnosti, najmä kritériá a spôsoby poskytnutia zľavy, a skúmať, či táto zľava prostredníctvom zvýhodnenia, ktoré nespočíva na žiadnom hospodárskom plnení, ktoré by ho odôvodňovalo, smeruje k tomu, aby kupujúcemu vzala alebo obmedzila možnosť výberu jeho zdrojov zásobovania, zamedzila vstup konkurentov na tento trh, uplatňovala voči obchodným partnerom nerovnaké podmienky pri rovnakých plneniach alebo posilňovala dominantné postavenie prostredníctvom skresľovania hospodárskej súťaže (rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný, bod 73).

68 Z toho vyplýva, že na rozhodnutie o prípadnej zneužívajúcej povahe systému zliav či prémií podniku v dominantnom postavení, ktoré nie sú ani množstevnými zľavami či prémiami, ani vernostnými zľavami či prémiami v zmysle už citovaného rozsudku Hoffmann-La Roche/Komisia, je potrebné najskôr overiť, či tieto zľavy či prémie môžu mať vylučujúci účinok, teda či môžu na jednej strane sťažiť, respektíve znemožniť vstup konkurentov podniku v dominantnom postavení na trh a na druhej strave sťažiť, respektíve znemožniť zmluvným partnerom výber medzi viacerými zdrojmi zásobovania alebo viacerými obchodnými partnermi.

69 Ďalej je potrebné zistiť, či existuje objektívne hospodárske odôvodnenie dohodnutých zliav a prémií. Podľa analýzy uskutočnenej Súdom prvého stupňa v bodoch 279 až 291 napadnutého rozsudku má totiž podnik možnosť preukázať, že jeho systém zliav s vylučujúcim účinkom je hospodársky odôvodnený.

70 V súvislosti s prvým aspektom obsahuje judikatúra ukazovatele týkajúce sa prípadov, v ktorých systémy zliav či prémií poskytnutých podnikom v dominantnom postavení nie sú len výrazom osobitne výhodnej ponuky na trhu, ale majú vylučujúci účinok.

71 Vylučujúci účinok môže vyplývať zo zliav a prémií spojených s dosiahnutím cieľov, teda zliav a prémií, ktorých poskytnutie sa viaže na uskutočnenie individuálne stanoveného predaja (rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný, body 70 až 86).

72 Zo zistení Súdu prvého stupňa uvedených v bodoch 10 a 15 až 17 napadnutého rozsudku vyplýva, že sporné systémy prémií boli vyhotovené v závislosti od individuálnych cieľov predaja, keďže sadzba prémií závisela od vývoja obratu z predaja leteniek BA každej jednej cestovnej kancelárie počas určeného obdobia.

73 Z judikatúry taktiež vyplýva, že záväzok zmluvných partnerov voči podniku v dominantnom postavení a tlak, ktorý je na nich vyvíjaný, môžu byť osobitne silné v prípade, že zľava či prémia nezodpovedajú len zvýšeniu obratu týkajúcemu sa

kúpy alebo predaja výrobkov tohto podniku uskutočnených jeho zmluvnými partnermi počas zohľadňovaného obdobia, ale vzťahujú sa tiež na celkový obrat týkajúci sa tejto kúpy či tohto predaja. Týmto spôsobom aj pomerne malá zmena — či už zvýšenie alebo zníženie — obratu týkajúceho sa výrobkov podniku v dominantnom postavení má neprimerané účinky na zmluvných partnerov (pozri v tomto zmysle rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný, bod 81).

74 Súd prvého stupňa dospel k záveru, že sporné systémy prémií vyvolajú podobnú situáciu. Uskutočnenie cieľov rastu predaja spôsobí zvýšenie provízie vyplácanej z celkového predaja leteniek BA uskutočneného cestovnou kanceláriou, a nielen z leteniek, ktoré sa predali po dosiahnutí uvedených cieľov (bod 23 napadnutého rozsudku). Pre celkové príjmy z provízií cestovnej kancelárie môže byť teda rozhodujúce, či po dosiahnutí určitého obratu ešte predala alebo nepredala niekoľko ďalších leteniek BA (body č. 29 a 30 odôvodnenia rozhodnutia Komisie, reprodukované v bode 23 napadnutého rozsudku). Súd prvého stupňa, ktorý opisuje túto osobitosť a jej dôsledky v bodoch 272 a 273 napadnutého rozsudku, zdôrazňuje, že rastúca povaha sadzieb zvýšenej provízie má „značne citeľný účinok na rozpätie prémie", a zdôrazňuje možné radikálne účinky nepatrného zníženia predaja leteniek BA na sadzby prémií za dosiahnutý výsledok.

75 Nakoniec Súdny dvor usúdil, že tlak vyvíjaný na predajcov prostredníctvom podniku v dominantnom postavení, ktorý poskytuje zľavy takejto povahy, sa ešte posilňuje v prípade, ak podiel tohto podniku na trhu je omnoho väčší, ako sú podiely jeho konkurentov (pozri v tomto zmysle rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný, bod 82). Súdny dvor rozhodol, že za týchto podmienok je pre konkurentov tohto podniku osobitne ťažké prísť s ponukou, ktorá bude výhodnejšia ako zľavy alebo prémie založené na celkovom objeme predaja. Z dôvodu svojho citeľne väčšieho trhového podielu predstavuje podnik v dominantnom postavení vo všeobecnosti nezanedbateľného obchodného partnera na trhu. Zľavy alebo prémie poskytované

takýmto podnikom na základe celkového obratu majú najčastejšie, v absolútnych číslach, väčší význam ako štedrejšie ponuky jeho konkurentov. Na to, aby títo konkurenti pritiahli zmluvných partnerov podniku v dominantnom postavení alebo aby od nich dostali dostatočný objem objednávok, museli by im ponúknuť jasne vyššie zľavy alebo prémie.

76 V prejednávanej veci Súd prvého stupňa v bode 277 napadnutého rozsudku uviedol, že trhový podiel BA bol jasne väčší ako podiely jeho piatich hlavných konkurentov v Spojenom kráľovstve. Z toho v bode 278 uvedeného rozsudku vyvodil, že konkurenčné letecké spoločnosti neboli schopné poskytnúť cestovným kanceláriám také výhody ako BA, pretože neboli spôsobilé dosiahnuť v Spojenom kráľovstve také príjmy, ktoré by mohli predstavovať dostatočne veľké finančné zázemie, ktoré by im umožnilo účinne zaviesť systém prémií porovnateľný so systémom BA (bod 278 napadnutého rozsudku).

77 V dôsledku toho Súd prvého stupňa v bodoch 270 až 278 napadnutého rozsudku po právnej stránke oprávnene skúmal, či sporné systémy prémií mali vernostný účinok, ktorý by mohol spôsobovať prípadný vylučujúci účinok.

78 V súvislosti s posúdením údajov o trhu a stave hospodárskej súťaže je potrebné pripomenúť, že Súdnemu dvoru neprináleží, aby v rámci konania o odvolaní nahrádzal posúdenie Súdu prvého stupňa svojím vlastným posúdením. Na základe znenia článku 225 ES a článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora sa odvolanie musí obmedzovať na právne otázky. Posúdenie skutkových okolností nepredstavuje s výnimkou nesprávneho posúdenia skutkových okolností alebo dôkazov, ktoré sa v prejednávanej veci neuplatňovalo, právnu otázku, ktorá by ako taká podliehala preskúmaniu Súdnym dvorom (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 15. septembra 2005, BioID/ÚHVT, C-37/03 P, Zb. s. I-7975, body 43 a 53;

z 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisia, C-113/04 P, Zb. s. I-8725, bod 83, ako aj uznesenie z 28. septembra 2006, Unilever Bestfoods/Komisia, C-552/03 P, neuverejnené v Zbierke, bod 57). Výhrada BA, podľa ktorej boli jej konkurenti po finančnej stránke schopní predložiť cestovným kanceláriám súťažné protiponuky, je teda neprípustná.

79 To isté platí aj v prípade tvrdenia BA, podľa ktorého Súd prvého stupňa precenil „značne citeľný účinok [sporných systémov prémií] na rozpätie prémie". BA tým totiž spochybňuje posúdenie skutkových okolností a dôkazov uskutočnené Súdom prvého stupňa, čo v rámci odvolania predstavuje neprípustnú výhradu.

80 Z predchádzajúcich úvah ako celku vyplýva, že prvá časť prvého odvolacieho dôvodu je čiastočne neprípustná a čiastočne nedôvodná.

O druhej časti prvého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa posúdenia relevantnosti objektívneho hospodárskeho odôvodnenia sporných systémov prémií Súdom prvého stupňa

— Argumentácia účastníkov konania

81 BA považujú za nesprávne zistenie, ku ktorému došiel Súd prvého stupňa v bode 279 a nasledujúcich napadnutého rozsudku, podľa ktorého sa provízie BA nezakladali na hospodársky odôvodnenom protiplnení. Podľa BA je hospodársky odôvodnené, ak

určitá letecká spoločnosť odmení cestovné kancelárie, ktoré jej umožnia zvýšiť predaj a pomôžu pokryť jej vysoké fixné náklady vďaka prísunu ďalších cestujúcich.

82 Komisia a Virgin proti tomuto stanovisku namietajú. Komisia zdôrazňuje strohosť argumentácie BA v tomto ohľade. Nestačí totiž vyhlásiť, že letecké odvetvie charakterizujú vysoké fixné náklady, aby sa tým odôvodnili postupy leteckej spoločnosti s cieľom pokryť časť týchto nákladov. V každom prípade musia konkurenčné spoločnosti taktiež znášať vysoké fixné náklady. Vylučujúce postupy podniku v dominantnom postavení, akým je BA, znižujú príjmy týchto spoločností a sťažujú im možnosť pokrytia týchto nákladov.

83 Virgin uvádzajú, že systém množstevných zliav viažucich sa výlučne na objem nákupu uskutočneného u podniku v dominantnom postavení je v zásade hospodársky odôvodnený, ak sú množstevné zľavy určené na to, aby odzrkadľovali nárast efektívnosti a úspory z rozsahu dosiahnuté týmto podnikom. Každopádne však BA pred Súdom prvého stupňa samé pripustili, že neexistovala väzba medzi prípadnými úsporami z rozsahu dosiahnutými vďaka letenkám BA predaným po dosiahnutí cieľov predaja na jednej strane a zvýšeniami sadzieb provízií, ktoré boli ako protihodnota za splnenie uvedených cieľov poskytnuté cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve, na strane druhej.

— Posúdenie Súdnym dvorom

84 Zľavy či prémie poskytované podnikom v dominantnom postavení jeho zmluvným partnerom nemusia byť nevyhnutne zneužívaním, a teda nemusia byť zakázané článkom 82 ES. Podľa ustálenej judikatúry je nutné považovať za zneužitie výlučne zľavy alebo prémie, ktoré nespočívajú na žiadnom hospodárskom plnení, ktoré by

ich odôvodňovalo (pozri v tomto zmysle rozsudky Hoffmann-La Roche/Komisia, už citovaný, bod 90, a Michelin/Komisia, už citovaný, bod 73).

85 Tak ako to bolo uvedené v bode 69 tohto rozsudku, Súd prvého stupňa po tom, ako dospel k zisteniu, že sporné systémy prémií majú vylučujúci účinok, správne skúmal, či tieto systémy boli objektívne hospodársky odôvodnené.

86 Posúdenie hospodárskej odôvodnenosti systému zliav či prémií zavedeného podnikom v dominantnom postavení sa uskutočňuje na základe všetkých okolností prejednávanej veci (pozri v tomto zmysle rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný, bod 73). Je dôležité určiť, či vylučujúci účinok, ktorý vyplýva z takéhoto systému a neprospieva hospodárskej súťaži, možno vyrovnať alebo prekonať prostredníctvom výhod v zmysle efektívnosti, z ktorých má prospech aj spotrebiteľ. Ak vylučujúci účinok takéhoto systému nie je spojený s výhodou pre trh a spotrebiteľa alebo ak presahuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie takýchto výhod, musí sa takýto systém považovať za zneužitie.

87 V prejednávanej veci Súd prvého stupňa, vychádzajúc z kritérií takto stanovených judikatúrou, správne zisťoval, či boli sporné systémy prémií hospodársky odôvodnené. V bodoch 284 a 285 napadnutého rozsudku zaujal stanovisko voči tvrdeniam uvádzaným BA, ktoré sa týkali najmä vysokej úrovne fixných nákladov v oblasti leteckej dopravy a dôležitosti miery naplnenia lietadiel. Na základe

posúdenia okolností veci samej dospel Súd prvého stupňa k záveru, že uvedené systémy neboli nijako objektívne hospodársky odôvodnené.

88 V tomto kontexte je potrebné uviesť, že tvrdenia BA týkajúce sa vysokej úrovne fixných nákladov v leteckej doprave a dôležitosti naplnenia lietadiel sú neprípustné z dôvodov vyjadrených v bode 78 tohto rozsudku, keďže BA svojimi tvrdeniami v skutočnosti namietajú proti posúdeniu skutkových okolností a dôkazov Súdom prvého stupňa. Súdnemu dvoru totiž neprináleží, aby v rámci konania o odvolaní nahrádzal posúdenie údajov o trhu a stave hospodárskej súťaže Súdom prvého stupňa svojím vlastným posúdením.

89 Preto sa druhá časť prvého odvolacieho dôvodu musí zamietnuť ako neprípustná.

90 V nadväznosti na to Súd prvého stupňa bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, dospel k zisteniu, že sporné systémy prémií mali vernostný účinok, vyvolávali vylučujúci účinok a že z hospodárskeho hľadiska neboli odôvodnené.

91 Z tohto dôvodu je potrebné prvý odvolací dôvod ako celok zamietnuť.

O druhom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa neskúmal pravdepodobné účinky provízií poskytovaných BA ani nezohľadnil dôkazy preukazujúce, že provízie priznané BA nemali žiaden skutočný účinok na konkurenčné letecké spoločnosti

Argumentácia účastníkov konania

92 Svojím druhým odvolacím dôvodom BA v podstate Súdu prvého stupňa vytýkajú, že neskúmal pravdepodobné účinky sporných systémov prémií, konkrétne existenciu či neexistenciu vylučujúceho účinku, zatiaľ čo článok 82 ES vyžaduje, aby sa v každom prípade skôr skúmali skutočné či pravdepodobné účinky sporných postupov namiesto toho, aby sa vychádzalo z ich formy alebo z domnienky takéhoto účinku.

93 V tomto ohľade BA s upresnením, že vôbec netvrdia, že by bolo v každej veci potrebné preukázať existenciu skutočných protisúťažných účinkov, uvádzajú, že v tejto veci existovali dôkazy jasne preukazujúce, že sporné systémy prémií nemali žiaden skutočný protisúťažný účinok. Tieto dôkazy by preukázali, že trhové podiely konkurenčných leteckých spoločností v Spojenom kráľovstve sa počas obdobia trvania údajného porušenia zväčšili a že podiel leteniek BA na celkovom predaji cestovných kancelárií sa zmenšil. Podľa BA Súd prvého stupňa mal zohľadniť tieto jednoznačné dôkazy neexistencie vylučujúceho účinku. Keďže v rámci iných vecí na účely potvrdenia existencie zneužitia zohľadnil dôkazy týkajúce sa zväčšenia trhových podielov podniku v dominantnom postavení a zmenšenia trhových podielov jeho konkurentov, mal naopak v prejednávanej veci pripustiť relevantnosť dôkazov opaku, aby sa tvrdenia o zneužití mohli vyvrátiť.

94 V napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa totiž zamietol tieto dôkazy, keď v bode 295 uviedol, že keďže cestovné kancelárie usadené v Spojenom kráľovstve zabezpečovali v období, keď došlo k sporným skutočnostiam, predaj 85 % všetkých leteniek predaných na území tohto členského štátu, správanie BA „nemohlo nemať" vylučujúci účinok na úkor konkurenčných leteckých spoločností, a v bode 298 toho istého rozsudku dospel k zisteniu, že konkurenti BA by v prípade neexistencie takéhoto správania dosiahli lepší výsledok. Súd prvého stupňa ďalej v bode 297 napadnutého rozsudku nesprávne uviedol, že ak podnik v dominantnom postavení uskutoční postup s cieľom vylúčiť svojich konkurentov, okolnosť, že výsledok sa nedosiahol, nestačí na vyvrátenie zistenia existencie zneužitia.

95 Virgin považujú tento odvolací dôvod za neprípustný a Komisia za nedôvodný. Komisia najmä tvrdí, že Súd prvého stupňa v bode 271 a nasledujúcich napadnutého rozsudku dlho skúmal pravdepodobné účinky sporných systémov prémií, kým v bodoch 294 a 295 pristúpil k ich zhodnoteniu. Ďalej uvádza, že podľa ustálenej judikatúry na stanovenie toho, či určitý postup predstavuje zneužitie, stačí preukázať, že by mohol obmedziť hospodársku súťaž, bez toho, aby bolo potrebné preukázať, že skutočne mal takýto účinok. Komisia zdôrazňuje, že v bode 73 už citovaného rozsudku Michelin/Komisia Súdny dvor taktiež rozhodol, že bolo potrebné skúmať, či sporné zľavy „smerovali" k určitým obmedzujúcim účinkom.

Posúdenie Súdnym dvorom

96 V súvislosti s tvrdením BA, podľa ktorého Súd prvého stupňa neskúmal pravdepodobné účinky sporných systémov prémií, stačí uviesť, že v bodoch 272 a 273 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa vysvetlil fungovanie týchto systémov.

97 Po tom, ako zdôraznil značne citeľný účinok na rozpätie prémie viažuci sa k rastúcej povahe sadzieb zvýšených provízií, opísal exponenciálny účinok zvýšenia počtu leteniek BA predaných počas nasledujúcich období na tieto sadzby a naopak neprimerané zníženie týchto sadzieb za predpokladu mierneho poklesu predaja leteniek BA oproti predchádzajúcemu obdobiu.

98 Na základe toho mohol Súd prvého stupňa bez dopustenia sa nesprávneho právneho posúdenia dospieť k záveru, že sporné systémy prémií mali vernostný účinok. Z toho vyplýva, že výhrada, ktorou BA vytýkajú Súdu prvého stupňa, že neskúmal pravdepodobné účinky týchto systémov, je nedôvodná.

99 Ďalej je potrebné zdôrazniť, že BA v bode 99 svojho odvolania pripustili, že Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku správne dospel k zisteniu, že cestovné kancelárie boli nabádané k zvýšeniu predaja leteniek vydávaných BA. Okrem toho v bode 113 svojho odvolania uviedli, že ak by Súd prvého stupňa skúmal skutočný a pravdepodobný vplyv sporných systémov prémií na hospodársku súťaž medzi cestovnými kanceláriami, dospel by k záveru, že tento vplyv bol zanedbateľný.

100 Z toho vyplýva, že BA vážne nenamietajú proti tomu, že tieto systémy smerovali k prehlbovaniu vernostného vzťahu s cestovnými kanceláriami, a tým aj k ovplyvneniu situácie konkurenčných cestovných kancelárií.

101 V súvislosti s tvrdeniami BA týkajúcimi sa dôkazov, ktoré preukazujú neexistenciu vylučovacieho účinku vyplývajúceho zo sporných systémov prémií a ktoré Súd

prvého stupňa dostatočne nezohľadnil, stačí uviesť, že táto časť druhého odvolacieho dôvodu je v rámci konania o odvolaní neprípustná z dôvodov, ktoré už boli vyjadrené bode 78 tohto rozsudku.

102 Preto sa druhý odvolací dôvod musí zamietnuť čiastočne ako neprípustný a čiastočne ako nedôvodný.

O treťom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa neskúmal, či bol postup BA uskutočnený „na úkor spotrebiteľov" v zmysle článku 82 druhého odseku písm. b) ES

Argumentácia účastníkov konania

103 Vo svojom treťom odvolacom dôvode sa BA domnievajú, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že neskúmal, či sporné systémy prémií boli realizované na úkor spotrebiteľa, tak ako to vyžaduje článok 82 druhý odsek písm. b) ES, v zmysle výkladu uskutočneného Súdnym dvorom v už citovanom rozsudku Suiker Unie a i./Komisia. Bez akejkoľvek analýzy tejto podmienky sa Súd prvého stupňa v bode 295 napadnutého rozsudku obmedzil na preskúmanie vplyvu správania BA na jeho konkurentov na trhu leteckej dopravy v Spojenom kráľovstve.

104 Komisia a Virgin sa s odkazom na už citovaný rozsudok Europemballage a Continental Can/Komisia domnievajú, že tento žalobný dôvod je nedôvodný,

pretože článok 82 ES sa týka nielen postupov, ktoré by mohli spôsobiť okamžitú ujmu na úkor spotrebiteľov, ale aj takých postupov, ktoré im spôsobujú ujmu tým, že poškodzujú štruktúru účinnej hospodárskej súťaže.

Posúdenie Súdnym dvorom

105 V prvom rade je potrebné pripomenúť, že tak ako to bolo uvedené v bodoch 57 a 58 tohto rozsudku, zľavy a prémie poskytnuté podnikmi v dominantnom postavení môžu byť v rozpore s článkom 82 ES aj v prípade, že nezodpovedajú žiadnemu príkladu uvedenému v druhom odseku tohto článku.

106 Okrem toho, tak ako už Súdny dvor uviedol v bode 26 už citovaného rozsudku Europemballage a Continental Can/Komisia, článok 82 ES sa týka nielen postupov, ktoré by mohli spôsobiť okamžitú ujmu na úkor spotrebiteľov, ale aj takých postupov, ktoré im spôsobujú ujmu tým, že poškodzujú štruktúru účinnej hospodárskej súťaže v zmysle článku 3 ods. 1 písm. g) ES.

107 Súd prvého stupňa preto bez dopustenia sa nesprávneho právneho posúdenia nemusel skúmať, či správanie BA bolo na úkor spotrebiteľov v zmysle článku 82 druhého odseku písm. b) ES, ale stačilo overiť v bodoch 294 a 295 napadnutého rozsudku, či sporné systémy prémií mali obmedzujúci účinok na hospodársku súťaž, a dospieť k záveru, že Komisia existenciu takéhoto účinku v spornom rozhodnutí preukázala.

108 Vzhľadom na tieto úvahy sa tretí odvolací dôvod musí zamietnuť ako nedôvodný.

O štvrtom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Súd prvého stupňa nesprávne dospel k záveru, že nový systém prémií za dosiahnutý výsledok mal rovnaký účinok ako obchodné dohody napriek rozdielu vzťahujúcemu sa na dĺžku trvania zohľadňovaného obdobia, a na neexistencii analýzy a vyčíslenia účinkov sporných systémov prémií na konkurentov BA

109 Štvrtý odvolací dôvod uvádzaný BA sa skladá z dvoch častí, pričom prvá sa týka odlišností medzi obchodnými dohodami a novým systémom prémií za dosiahnutý výsledok a druhá sa vzťahuje na požiadavky v súvislosti s dôkazom vylučujúceho účinku sporných systémov prémií.

O prvej časti štvrtého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa odlišností medzi obchodnými dohodami a novým systémom prémií za dosiahnutý výsledok

— Argumentácia účastníkov konania

110 V prvej časti štvrtého odvolacieho dôvodu BA vyčítajú Súdu prvého stupňa, že dospel k zisteniu, že obchodné dohody a nový systém prémií za dosiahnutý výsledok mali rovnaký vylučujúci účinok na hospodársku súťaž, a to napriek tomu, že sa vzhľadom na dôležité odlišnosti od seba líšia. Osobitne, v rámci obchodných dohôd

bolo obdobím zohľadňovaným na poskytnutie zľavy obdobie jedného roka, kým v prípade nového systému prémií za dosiahnutý výsledok to bolo obdobie jedného mesiaca. Zohľadnenie takého krátkeho obdobia, ako je jeden mesiac, totiž nemôže spôsobiť citeľný vylučujúci účinok.

111 Virgin sa domnievajú, že štvrtý odvolací dôvod je ako celok neprípustný, pretože sa týka posúdenia skutkových okolností, avšak v každom prípade je aj nedôvodný.

112 Komisia uvádza, že tvrdenie, podľa ktorého nový systém prémií za dosiahnutý výsledok nemôže mať vylučujúci účinok, je nedôvodné.

— Posúdenie Súdnym dvorom

113 Je potrebné uviesť, že Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku výslovne pripustil existenciu vernostného účinku jednak obchodných dohôd, ako aj nového systému prémií za dosiahnutý výsledok (body 271 až 273 tohto rozsudku), hoci zdôraznil odlišnosti medzi týmto systémom a týmito dohodami týkajúce sa dĺžky zohľadňovaných období (body 11 a 15 uvedeného rozsudku). Z napadnutého rozsudku vyplýva, že Súd prvého stupňa nezávisle od odlišností v dĺžke zohľadňovaných období považoval za rozhodujúcu skutočnosť, že na jednej strane ako uvedené dohody, tak aj uvedený systém, mohli z obdobia na obdobie spôsobiť exponenciálne zvýšenie sadzieb provízie z dôvodu ich značne citeľného účinku na rozpätie prémie (bod 272 napadnutého rozsudku), a na druhej strane, že konkurenti BA neboli

schopní vzhľadom na ich podstatne menšie trhové podiely svojimi protiponukami čeliť absolútnemu účinku týchto dohôd a tohto systému (bod 278 napadnutého rozsudku).

114 V každom prípade však toto posúdenie okolností tejto veci patrí do posúdenia skutkových okolností a dôkazov, ktoré prináleží výlučne Súdu prvého stupňa. Z dôvodov už uvedených v bode 78 tohto rozsudku Súdnemu dvoru neprináleží, aby v rámci konania o odvolaní nahrádzal posúdenie údajov o trhu a stave hospodárskej súťaže Súdom prvého stupňa svojím vlastným posúdením, najmä v súvislosti s dĺžkou zohľadňovaných období a prípadným vplyvom tejto skutočnosti na vylučujúci účinok sporných systémov prémií.

115 V dôsledku toho je prvá časť štvrtého odvolacieho dôvodu neprípustná.

O druhej časti štvrtého odvolacieho dôvodu týkajúcej sa požiadaviek v súvislosti s dôkazom vylučujúceho účinku sporných systémov prémií

— Argumentácia účastníkov konania

116 V druhej časti štvrtého odvolacieho dôvodu BA tvrdia, že Súd prvého stupňa neoprávnene opomenul preskúmať všetky okolnosti prejednávanej veci na účely určenia, či boli letecké spoločnosti, ktoré sú konkurentmi BA, negatívne dotknuté spornými systémami prémií. Súd prvého stupňa sa nijako nesnažil určiť, či a v akom

rozsahu bolo týmto spoločnostiam bránené predložiť protiponuky, ale vychádzal len zo všeobecných predpokladov. Preto sa obmedzil na všeobecné tvrdenia, akými sú „značne citeľný účinok na rozpätie prémie" a možnosť „exponenciálneho zvýšenia" sadzieb provízie z obdobia na obdobie.

117 Podľa BA sa tento povrchný prístup líši od prístupu prijatého Súdnym dvorom v rozsudkoch Hoffmann-La Roche/Komisia, už citovanom, a Michelin/Komisia, už citovanom. V týchto rozsudkoch Súdny dvor nedospel k záveru, že došlo k zneužitiu dominantného postavenia, z jediného dôvodu, a síce že výsledkom dosiahnutia určitej prahovej hodnoty bol v dotknutých systémoch vysoký bonus. Práve naopak, Súdny dvor skúmal súhrn osobitných skutočností, z ktorých ako celku vyplývalo, že motivačné systémy spôsobovali konkrétne vylúčenie.

118 Podľa BA mal aj Súd prvého stupňa zaujať takýto prístup a skúmať absolútnu a relatívnu výšku zisku dosiahnutého v prípade dosiahnutia prahových hodnôt, počet prahových hodnôt, otázku, či sa jedna alebo viac prahových hodnôt blížia k celkovej potrebe kupujúceho, otázku, či môže alebo nemôže dochádzať k rozvoju trhu, dĺžku dotknutého obdobia a percentuálny podiel celého trhu, ktorý podlieha zníženiu cien (v prejednávanej veci trhu služieb cestovných kancelárií). V napadnutého rozsudku však nedošlo k zohľadneniu žiadnej z týchto skutočností. Súd prvého stupňa skôr predpokladal, že možnosť získania vyššej sadzby priemernej provízie ako protiplnenia za zvýšenie predaja leteniek BA nevyhnutne spôsobuje neoprávnený vylučujúci účinok vo vzťahu ku konkurenčným leteckým spoločnostiam.

119 Podľa Komisie je tvrdenie týkajúce sa neexistencie vyčíslenia obmedzenia odbytu konkurentov BA podľa článku 42 ods. 2 a článku 118 rokovacieho poriadku neprípustné, pretože takéto vyčíslenie uskutočnila Komisia v bode 30 odôvodnenia sporného rozhodnutia, pričom BA na prvom stupni nenamietali proti tejto časti argumentácie Komisie.

— Posúdenie Súdnym dvorom

120 Prostredníctvom druhej časti štvrtého odvolacieho dôvodu BA vytýkajú Súdu prvého stupňa povrchný prístup v rámci jeho analýzy účinkov sporných systémov prémií, osobitne neexistenciu vyčíslenia jeho odhadov týkajúcich sa vylučujúceho účinku týchto systémov a použitia všeobecných tvrdení ako „značne citeľný účinok na rozpätie prémií", respektíve sadzieb provízií z obdobia na obdobie.

121 Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, nie je táto časť odvolacieho dôvodu neprípustná podľa článku 42 ods. 2 a článku 118 rokovacieho poriadku z dôvodu, že BA na prvom stupni nenamietali proti predmetnej časti sporného rozhodnutia, konkrétne proti výpočtom obsiahnutým v bode 30 odôvodnenia tohto rozhodnutia, ktoré boli určené na znázornenie značne citeľného účinku na provízie získané cestovnou kanceláriou z predaja niekoľkých ďalších leteniek BA.

122 Výhrada BA sa totiž netýka príkladu výpočtu poskytnutého Komisiou ako takého, ale posúdenia uskutočneného Súdom prvého stupňa týkajúceho sa sporných systémov prémií. Druhá časť štvrtého odvolacieho dôvodu je preto prípustná.

123 Táto časť však nie je dôvodná, pretože posúdenia Súdu prvého stupňa, proti ktorým BA namietajú, je potrebné posudzovať vo vzťahu k výpočtom obsiahnutým v spornom rozhodnutí. Súd prvého stupňa totiž v bode 23 napadnutého rozsudku doslovne cituje odôvodnenie č. 30 tohto rozhodnutia. Z toho vyplýva, že zistenia Súdu prvého stupňa, proti ktorým BA namietajú, sú dostatočným spôsobom vyčíslené. Výhrada neexistencie odôvodnenia posúdenia Súdu prvého stupňa, podľa ktorého konkurenti BA neboli schopní predložiť protiponuky, ktoré by mohli čeliť sporným systémom prémií, preto nezodpovedá skutkovým okolnostiam.

124 V dôsledku toho sa musí druhá časť štvrtého žalobného dôvodu zamietnuť ako nedôvodná.

125 Preto sa štvrtý odvolací dôvod musí zamietnuť ako sčasti neprípustný a sčasti nedôvodný.

O piatom odvolacom dôvode založenom na skutočnosti, že Súd prvého stupňa nesprávne uplatnil článok 82 druhý odsek písm. c) ES v súvislosti s posúdením diskriminačného účinku sporných systémov prémií voči cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve

126 Na úvod je potrebné zdôrazniť, že nezávisle od zistení Súdneho dvora týkajúcich sa prvých štyroch odvolacích dôvodov predložených BA, ktoré sa týkajú zneužívajúcej povahy sporných systémov prémií vyplývajúcej z vylučujúceho účinku vo vzťahu ku konkurenčným podnikom BA vzhľadom na neexistenciu objektívneho hospodárskeho odôvodnenia, je potrebné skúmať piaty odvolací dôvod v rozsahu, v ktorom BA namietajú proti tomu, že tieto systémy sú podľa článku 82 druhého odseku písm. c) ES zakázané, keďže výšku uloženej pokuty možno znížiť, ak sa zistí, že nedošlo k zneužitiu podľa uvedeného ustanovenia.

Argumentácia účastníkov konania

127 Svojím piatym odvolacím dôvodom týkajúcim sa bodov 233 až 240 napadnutého rozsudku, v ktorých Súd prvého stupňa potvrdzuje zistenia Komisie týkajúce sa

diskriminačného účinku sporných systémov prémií, BA v zásade Súdu prvého stupňa vytýkajú, že dospel k záveru, že tieto systémy majú diskriminačný účinok voči cestovným kanceláriám usadeným v Spojenom kráľovstve, z dôvodu, že vychádzal z nesprávneho uplatnenia článku 82 druhého odseku písm. c) ES.

128 Podľa BA Súd prvého stupňa vychádzal len z predpokladu uvedeného v bode 238 napadnutého rozsudku, že samotná skutočnosť, že dve cestovné kancelárie dostali provízie na základe odlišných sadzieb napriek tomu, že dosiahli rovnakú výšku príjmov z predaja leteniek BA, mala „prirodzene" citeľný vplyv na ich spôsobilosť súťažiť.

129 Podľa BA na to, aby bolo možné uplatniť článok 82 druhý odsek písm. c) ES, nestačí, aby došlo k obyčajnej nerovnosti v zaobchádzaní, akou je skutočnosť, že dve cestovné kancelárie dostávajú provízie na základe odlišných sadzieb. Toto ustanovenie zakazuje nerovnosť zaobchádzania len v prípade, že porovnávané plnenia sú rovnaké, ak sú podmienky, ktoré sa na ne uplatňujú, odlišné a ak cestovná kancelária, ktorá dostáva nižšiu províziu, je v hospodárskej súťaži znevýhodnená oproti cestovným kanceláriám dostávajúcim vyššiu províziu.

130 BA na jednej strane tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k článku 82 druhému odseku písm. c) ES, keď sa domnieval, že v prípade obchodného vzťahu s cestovnou kanceláriou, ktorá zvýši svoj predaj, a obchodného vzťahu s cestovnou kanceláriou, ktorá ho nezvýši, ide o „rovnaké plnenia" v zmysle tohto článku. Postavenie cestovných kancelárií, ktorých predaj leteniek BA sa počas stanoveného obdobia zvýšil, nie je porovnateľné s postaveniami ostatných cestovných kancelárií, ktoré nedosiahli takýto rast. Cestovná kancelária, ktorá zvýši svoj obrat týkajúci sa predaja leteniek vydaných určenou leteckou spoločnosťou, je pre túto spoločnosť zvlášť potrebná, pretože jej pomôže pokryť vysoké fixné náklady vďaka prísunu ďalších cestujúcich, čo odôvodňuje jej odmenenie.

131 Na druhej strane Súd prvého stupňa taktiež nesprávne opomenul preskúmať skutočnosť, či cestovné kancelárie boli v hospodárskej súťaži znevýhodnené, tak ako to vyžaduje článok 82 druhý odsek písm. c) ES.

132 Naopak Komisia a Virgin sa zhodujú v názore, podľa ktorého sa v rámci sporných systémov prémií bez existencie objektívneho dôvodu rozdielne zaobchádzalo s porovnateľnými skutočnosťami. Komisia najmä tvrdí, že plnenia cestovných kancelárií vyplývajúce z predaja leteniek BA by boli rovnaké, ak by sa zvýšenia sadzieb provízií neviazali na nárast výkonnosti v prospech BA, keďže cestovné kancelárie, ktoré vo vzťahu k referenčnému obdobiu zvýšili svoj predaj, neposkytli BA žiadnu službu navyše. Komisia ďalej uvádza, že právo neukladá povinnosť uskutočniť hĺbkovú analýzu znevýhodnenia cestovných kancelárií v hospodárskej súťaži. Virgin sa domnievajú, že toto znevýhodnenie je v každom prípade zjavné.

Posúdenie Súdnym dvorom

133 Článok 82 druhý odsek písm. c) ES zakazuje akúkoľvek diskrimináciu zo strany podniku v dominantnom postavení, ktorá by spočívala v uplatňovaní nerovnakých podmienok pri rovnakých plneniach voči ostatným obchodným partnerom, čím by sa títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovali (rozsudok z 29. marca 2001, Portugalsko/Komisia, C-163/99, Zb. s. I-2613, bod 46).

134 V tejto veci je nesporné, že BA uplatňovali voči cestovným kanceláriám pôsobiacim v Spojenom kráľovstve odlišné sadzby provízií podľa toho, či tieto vo vzťahu k referenčnému obdobiu splnili alebo nesplnili ciele predaja.

135 Je potrebné skúmať, či Súd prvého stupňa správne vychádzal z rovnakej povahy plnení cestovných kancelárií, keď dospel k záveru, že sporné systémy prémií, v rámci ktorých mohlo dôjsť k uplatneniu odlišných sadzieb provízií voči cestovným kanceláriám, ktoré predali rovnaké množstvo leteniek, boli diskriminačnej povahy a či mohol bez dopustenia sa nesprávneho právneho posúdenia upustiť od detailného zisťovania týkajúceho sa existencie znevýhodnenia v hospodárskej súťaži.

— O prvej časti piateho odvolacieho dôvodu týkajúcej sa rovnakej povahy plnení cestovných kancelárií

136 V prvej časti piateho odvolacieho dôvodu BA namietajú proti analýze Súdu prvého stupňa týkajúcej sa porovnateľnosti plnení uskutočnených cestovnými kanceláriami, ktoré dosiahli ich ciele predaja leteniek BA, a cestovnými kanceláriami, ktoré tieto ciele nedosiahli. BA Súdu prvého stupňa najmä vytýkajú, že nezohľadnil z pohľadu leteckej spoločnosti významnejšiu hospodársku prospešnosť plnení cestovných kancelárií, ktoré dosiahli svoje ciele predaja či zvýšili svoj obrat.

137 V súvislosti s týmto posledným bodom obsahujúcim posúdenie Súdu prvého stupňa týkajúceho sa okolností, z ktorých možno vyvodiť porovnateľnosť alebo naopak odlišnosť medzi plneniami cestovných kancelárií pre leteckú spoločnosť, akou sú BA, stačí pripomenúť, že posúdenie skutkových okolností a dôkazov prináleží výlučne Súdu prvého stupňa. Súdnemu dvoru preto neprináleží, aby v rámci konania o odvolaní nahrádzal posúdenie údajov o trhu a stave hospodárskej súťaže Súdom prvého stupňa svojím vlastným posúdením. Táto výhrada je v dôsledku toho neprípustná.

138 V súvislosti s druhou výhradou založenou na údajom nesprávnom posúdení, ktorého sa Súd prvého stupňa mal dopustiť vo vzťahu k článku 82 druhému odseku písm. c)

ES tým, že sa domnieval, že v prípade obchodného vzťahu s cestovnou kanceláriou, ktorá zvýši svoj predaj, a obchodného vzťahu s cestovnou kanceláriou, ktorá ho nezvýši, ide o „rovnaké plnenia" v zmysle tohto ustanovenia, je potrebné zdôrazniť, že Súd prvého stupňa v bode 234 napadnutého rozsudku pripomenul, že dosiahnutie cieľov zvýšenia predaja leteniek BA cestovnými kanceláriami usadenými v Spojenom kráľovstve spôsobí zvýšenie sadzieb provízií vyplácaných BA nielen z predaja po dosiahnutí prahových hodnôt, ale z celkového predaja leteniek BA uskutočneného v dotknutom období.

139 Súd prvého stupňa z toho logicky vyvodil, že sporné systémy prémií viedli k rôznym úrovniam odmeňovania predaja rovnakého počtu leteniek BA cestovnými kanceláriami usadenými v Spojenom kráľovstve, a to v závislosti od toho, či cestovné kancelárie oproti referenčnému obdobiu dosiahli alebo nedosiahli svoje ciele.

140 Preto sa nezdá, že by sa Súd prvého stupňa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď za rovnaké plnenia považoval plnenia cestovných kancelárií, ktorých predaj leteniek BA bol počas určeného obdobia v absolútnych číslach na rovnakej úrovni. Táto výhrada je preto nedôvodná.

141 V dôsledku toho sa prvá časť piateho odvolacieho dôvodu musí zamietnuť ako čiastočne neprípustná a čiastočne nedôvodná.

— O druhej časti piateho odvolacieho dôvodu týkajúcej sa požiadaviek na zistenie znevýhodnenia v hospodárskej súťaži

142 V druhej časti piateho odvolacieho dôvodu BA tvrdia, že na účely správneho uplatnenia článku 82 druhého odseku písm. c) ES nepostačuje jednoduché zistenie

Súdu prvého stupňa uvedené v bode 238 napadnutého rozsudku, podľa ktorého je spôsobilosť cestovných kancelárií medzi sebou súťažiť „prirodzene ovplyvnená diskriminačnými podmienkami odmeňovania vyplývajúcimi zo [sporných] systémov prémií", keďže sa požaduje konkrétny dôkaz znevýhodnenia v hospodárskej súťaži.

143 Osobitný zákaz diskriminácie uvedený v článku 82 druhom odseku písm. c) ES je súčasťou režimu, ktorý v súlade s článkom 3 ods. 1 písm. g) ES zabezpečuje, že na vnútornom trhu nedôjde k skresľovaniu hospodárskej súťaže. Obchodné správanie podniku v dominantnom postavení nesmie skresľovať hospodársku súťaž na trhu na vstupe alebo výstupe, teda hospodársku súťaž medzi dodávateľmi alebo zákazníkmi tohto podniku. Zmluvní partneri tohto podniku nesmú byť zvýhodňovaní alebo znevýhodňovaní v rámci ich vzájomnej hospodárskej súťaže.

144 Na splnenie podmienok uplatnenia článku 82 druhého odseku písm. c) ES je preto dôležité zistiť, že správanie podniku v dominantnom postavení na trhu je nielen diskriminačné, ale navyše aj smeruje k skresleniu tohto súťažného vzťahu, teda k narušeniu súťažného postavenia jednej časti obchodných partnerov tohto podniku oproti ostatným (pozri v tomto zmysle rozsudok Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný, body 523 a 524).

145 V tomto ohľade nič nebráni tomu, aby sa diskriminácia obchodných partnerov, ktorí sú v súťažnom vzťahu, mohla považovať za zneužitie od okamihu, keď správanie podniku v dominantnom postavení vzhľadom na všetky okolnosti prípadu smeruje k narušeniu hospodárskej súťaže medzi týmito obchodnými partnermi. V takej

situácii nemožno požadovať, aby sa navyše predložil dôkaz vyčísleného skutočného zhoršenia súťažného postavenia jednotlivých obchodných partnerov.

146 V bode 237 a 238 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uvádza, že cestovné kancelárie usadené v Spojenom kráľovstve vedú intenzívnu hospodársku súťaž a ich spôsobilosť súťažiť medzi sebou závisí od dvoch skutočností, po prvé, „ich schopnosti zabezpečiť letové miesta podľa priania zákazníkov, a to za primeranú cenu", a po druhé, od ich vlastných finančných prostriedkov.

147 Okrem toho Súd prvého stupňa v časti napadnutého rozsudku týkajúcej sa skúmania vernostného účinku sporných systémov prémií dospel k zisteniu, že tieto systémy môžu viesť k exponenciálnym a významným zmenám príjmov cestovných kancelárií.

148 Vzhľadom na skutkové okolnosti mohol Súd prvého stupňa v rámci svojho skúmania sporných systémov prémií vo vzťahu k článku 82 druhému odseku písm. c) ES priamo, bez etapy detailného skúmania, dospieť k záveru, že možnosti uvedených cestovných kancelárií vzájomne súťažiť boli ovplyvnené diskriminačnými podmienkami odmeňovania zavedenými BA.

149 Preto nemožno Súdu prvého stupňa vyčítať, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že nepreskúmal alebo preskúmal len stručným spôsobom, či a v akom rozsahu uvedené podmienky ovplyvnili súťažné postavenie obchodných partnerov BA. V dôsledku toho Súd prvého stupňa mohol správne usúdiť, že sporné

systémy prémií mali diskriminačný účinok v zmysle článku 82 druhého odseku písm. c) ES. Druhá časť piateho odvolacieho dôvodu je teda nedôvodná.

150 Z týchto dôvodov je potrebné piaty odvolací dôvod ako celok zamietnuť.

151 Keďže nemožno prijať žiaden z odvolacích dôvodov uvedených BA na podporu ich odvolania, musí sa toto odvolanie zamietnuť.

O trovách

152 Podľa článku 122 prvého odseku Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne aj o trovách konania. Podľa článku 69 ods. 2 tohto poriadku, ktorý sa na základe článku 118 tohto poriadku uplatňuje na konanie o odvolaní, účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia a Virgin navrhli zaviazať BA na náhradu trov konania a BA nemali úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ich na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Odvolanie sa zamieta.

2. British Airways plc sú povinné nahradiť trovy konania.

Podpisy